

B. BERNARDI, hotel *Marko Polo* u Korčuli

»Zagreb« (1966; novi trakt 1973), robna kuća »Prima« u Splitu (1966), aerodrom »Zadar« (1967), restaurant »Lovački rog« u Zagrebu (1968), hotel »Berulia« i turistički centar u Brelima (1969), ceremonijalna zgrada Novoga groblja u Novom Sadu (1972), bivša jugoslavenska ambasada u Londonu (1973), crkva Sv. Ivana u Zadru (1977), predsjedništvo vlade NR Angole u Luandi (1978) i crkva Sv. Petra u Splitu (1984). Autor je tipskoga školskog namještaja (1952), sistema uredskoga namještaja »Skan« i dvaju proizvodnih programa tvornice »Tvin« u Virovitici: za stanove i hotele (program »Dorma«, 1977), i za radne prostorije (program »Betatvin«, 1978). — Važniji arhit. projekti: stambene zgrade u Kumrovcu (1955), hoteli »Marko Polo« (1960) i »Park« (1971) u Korčuli, zgrada multimedijškoga centra u Zagrebu (1975), upravna zgrada »Simp« (Vranje) u Beogradu (1977) te hotel »Liburna« u Korčuli (1980). Dobitnik je prvih nagrada na natjecanjima za hotel na Plitvičkim jezerima (1953), za školu u Podsusedu (1954), suvremeni jugoslavenski namještaj (1960), za »Stan bliske budućnosti« (1960) i za tipski školski namještaj (1960).

LIT.: S. Bernik, Bernardo Bernardi, Zagreb 1992.

Ž. D.

BERNARDI, Jerolim, historik i arheolog (XVII—XVIII. st.). Splitski kanonik; surađivao s P. Bizzom pri osnutku splitskoga nadbiskupskog muzeja (1750). Istražujući prošlost Splita, prepisivao je stare kodekse, prikupljao dokumente i pov. podatke (protokol o nalazu tijela Ivana Rave-njanina), dešifrirao i opisivao ant. natpise (62 prijepisa solinskih inskripcija za Zaccaria-Farlatijeva »Marmora Salonitana«), sabirao bibliografsku građu o istaknutim Dalmatincima (*Additio Hieronymi Bernardi*, dopuna Dumanicevoj »Synopsis virorum illustrium Spalatensium« u Ciccarellijevu

TH. C. BERNARDI, kuća Bernardi u Sausalitu, Kalifornija

zborniku). Sav taj opsežni materijal ustupio je poslije Farlatiju i Riceputiju za njihov »Illyricum sacrum«.

LIT.: D. Farlati, *Illyricum sacrum*, II (Marmora Salonitana), Venetiis 1753; III, 1765; V, 1775. — A. Ciccarelli, *Opuscoli riguardanti la storia degli uomini illustri di Spalato e di parecchi altri Dalmati*, Dubrovnik 1811. — F. Bulić, *Razvoj arheoloških istraživanja i nauka u Dalmaciji kroz zadnji milenij*, Zbornik MH, Zagreb 1925. K. Ké.

BERNARDI, Theodore C., arhitekt (Korčula, 3. X. 1903). Osnovnu školu polazio je u Korčuli. U SAD živi od 1912. Gimnaziju završava u San Franciscu a studij arhitekture na Kalifornijskom sveučilištu u Berkeleyju 1926. Od 1934. radi kod W. Wurster, od 1944. ravnopravni je partner a 1964—74. potpredsjednik biroa »Wurster-Bernardi-Emmons«. Predavao je na sveučilištu u Berkeleyju 1954—71. Autor je projekata za poslovne zgrade (uredske prostorije za »Schuckl Canning Company«, Niles, 1945; gl. uredska zgrada za »Richmond Chase Company«, 1945), školske objekte (Bellshaw Elementary School, 1952), urbanističko-arhitektonska rješenja sveučilišnih centara (Oakland City College, 1961; Cowell College, St. Cruz, 1966) i za obiteljske kuće. Primjenom skladnih kombinacija drva (sekvoja), cigle i stakla utječe na razvitak »kalifornijskog stila« u obiteljskoj gradnji (Drvena kuća, Stockton, 1947; Hudson House, Aptos, 1958; Gene Bernardi House, Berkeley, 1967). Jednostavnim oblikovanjem arhit. elemenata nenametljivo unosi objekte u okolinu, sjedinjujući arhitekturu i krajolik. Za projekt vlastite kuće u Sausalitu dobio je nagradu Američkog instituta za arhitekturu (AIA) 1956. J. M. M.

BERNARD POREČANIN (Bernardo Parentino ili Parenzano), slikar (Poreč, oko 1437 — Vicenza, 28. X. 1531). Pravim imenom *Lorenzo*, ime Bernardo uzima pri stupanju u red augustinaca. Slikarsku je izobrazbu stekao u Padovi pod utjecajem F. Squarcionea i A. Mantegna. Na nekim slikama vidljiv je utjecaj sjevernjačke grafike (M. Schongauer) i minijatura Liberalea da Verona. Široki krug Bernardovih slikarskih interesa i atipičnost umjetničke pojave te nepoznavanje podataka o njegovu životu razlog su što mu opus nije do kraja određen. Najznačajnija njegova slika, *Krist između svetoga Jerolima i Augustina* (Galerija Estense u Modeni), jedina je potpisana. Uz pretežito mantegneske osobine na njoj je prisutna i izvjesna sjevernjačka minucioznost u oblikovanju krajolika. Drugo s njegovo sigurno djelo freske u klastru samostana Sv. Justine u Padovi s prizorima iz života Sv. Bernardina, ušćuvane samo u dijelovima. Male slike s prizorima iz života Sv. Antuna, a poglavito dramatično *Iskušenje Sv. Antuna* (Galerija Doria u Rimu), pokazuju utjecaj Ercolea Robertija ali i jak sjevernjački pečat; velika slika *Poklonstvo kraljeva* u Louvreu bliža je pak klasičnome izrazu tal. renesanse. A. Venturi pripisuje mu slike *Pad Sv. Pavla* u muzeju u Veroni i *Uhićenje Kristovo* iz zbirke Boromeo u Milanu. Suvremena kritika prepoznaje Bernardovu ruku u sitnoslikarijama u »Ufficiolo della Vergine« (1469) iz montecassinske biblioteke, na prvoj stranici kodeksa Pult. 53.2 iz Laurenziane u Firenci i ilustracijama inkunabule (Venecija 1483) iz knjižnice Pierpont Morgan u New Yorku. Njegovi se crteži čuvaju u British Museumu, Kupferstichkabinetu u Berlinu, Dresdenu i dr. Na temelju sličnosti s minijaturama pripisani su mu triptih *Jaslica* u Palazzu Venezia u Rimu i slika *Sv. Jerolima* iz muzeja u Toledu (Ohio). B. je jedna od najosebujnijih slikarskih osobnosti tal. quattrocenta; fantastična čudovišta i groteskno karikirani likovi na njegovim slikama anticipiraju manirizam. Dugo se držalo da je njegov opus rubna pojava renesansnoga slikarstva; pravilno je ocijenjen tek u novije doba.

LIT.: A. Venturi, Bernardo Parentino e alcuni suoi dipinti ignoti, Atti e memorie SIASP, 1926, I. — G. Muzzioli, Mostra storico nazionale della miniatura, Firenze 1953. — B. Berenson, *Pittura italiana del Rinascimento, la scuola Veneta*, Londra—Firenze 1958. — E. Ruhmer, Bernardo Parentino, Acropoli, 1960—61, I. Iv. Mat.

BERNARDUS, zvonoljevač (XVI. st.). Njegova signirana i datirana zvona u Dolini kraj Trsta (1553), u Škofijama kraj Kopra (1554) te u Novakima kraj Pazina (1569) renesansnoga su oblika i jednostavnoga dekora.

LIT.: A. Gnirs, *Alte und neue Kirchenglocken*, Wien 1917.

BERNFEST, Viktor, kipar (Garčin kraj Slavenskog Broda, 14. VIII. 1894 — Zagreb, 23. VIII. 1978). Studirao je na Višoj školi za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu (R. Valdec, R. Frangeš-Mihanović, I. Kerdić) i na specijalnom kiparskom i medaljerskom odjelu Akademije u Pragu (J. Štursa, O. Španiel). Bio je nastavnik crtanja u Subotici i Petrinji. Modelirao je portrete i figuralne kompozicije, pretežno u realističkom duhu (F. Durst, B. Dužanec, F. Kljaić, A. Turkulin, *Oplakivanje*). Na medaljama i plaketama prikazuje portrete i prizore iz lovačkog života (V. Panac, *Ispitani lovac*, J. R. Marcone). Izlagao je od 1922, samostalno u Zagrebu 1930.

I. BERNT, *Trsat*, litografija. Zagreb, Hrvatski državni arhiv

LIT.: V. Zlamalik, Osamdeset godina hrvatskog medaljerstva, u katalogu: I Memorijal Ive Kerdića, Osijek – Zagreb 1980. R.

BERNT, Ivan, slikar (Rijeka, 12. VIII. 1799 – ?). Bio je profesor riječke Škole crtanja (1823–46). Očuvana su dva njegova djela koja svjedoče o vrsnu crtaču: litografija u boji *Trsat* iz 1830 (Hrvatski državni arhiv u Zagrebu) i portret riječkog protomedika Ivana Cambierija, nastao oko 1830 (priv. vlasništvo M. D. Grmeka, Paris).

LIT.: B. Vižintin, Škola crtanja u Rijeci, Riječka revija, 1963, 12. – M. D. Grmek, Likovi naših liječnika u staroj portretnoj umjetnosti, Pro medico, 1972, 2. – B. Vižintin, Umjetnička Rijeka XIX. stoljeća: slikarstvo – kiparstvo, Rijeka 1993. R.

BERSA, Bruno, kipar (Zadar, 1863 – 18. II. 1932). Služio kao poručnik u Splitu i Zadru. Bavio se povremeno slikarstvom, postao profesorom crtanja na Vojnoj akademiji u Innsbrucku. Potom studirao kiparstvo na Akademiji u Beču (E. Hellmer, C. Kundmann) i u Parizu. Po završetku studija predaje crtanje na vojnoj školi u Hranicama. Napustivši vojno zvanje, prihvaća mjesto profesora crtanja na gimnaziji u Zadru. Izlagao u Beču, Brnu, Münchenu, Splitu i Zadru. Radio portrete (N. Nardelli, general Pollak, dr. Botturo), kipove dalm. seljaka, kompozicije (*Časovi očaja*, *Robinjica*) i aktove.

LIT.: V. Kisić, Vajar Bruno Bersa, Savremeni, 1912, str. 79. Ž. D.

BERSA, Josip, arheolog (Zadar, 13. I. 1862 – 5. XII. 1932). Studirao i doktorirao u Grazu. Bio profesor gimnazije, zatim direktor Arheološkoga muzeja u Zadru (do 1928). Istraživao i obrađivao srednjovj. sakralne spomenike u Zadru.

BIBL.: L'arcaie la cappella di S. Anastasia nel Duomo di Zara, VjAHD, 1908, 31; *Ausgrabungen in Campo Colonna in Zara*, Jahrbuch für Altertumskunde der k. k. Zentralkommission, 1910; *Guida storico-artistica di Zara*, Trst 1926, i 1932; *Per la storia delle chiese di Zara (appunti)*, il Duomo, Atti e memorie della Società dalmata di storia patria, 1934, 3–4; *Dubrovačke slike i prilike 1800–1880*, Zagreb 1941. I. Pet.

BERTAPELLE → BRUTTAPELLE

BERTOL, Juraj, arhitekt (Zagreb, 27. XII. 1915). Diplomirao je na Tehničkom fakultetu u Zagrebu 1946. Sudjelovao na natječajima (za stambena naselja u Rijeci i Čakovcu, škole u Kranju, Dubravi, Podsusedu). Projektirao poslovne i stambene objekte, tvornice drvene industrije i domove zdravlja (Laboratorij imunološkog zavoda u Rockefellerovoj ul., knjižnica Istraživačkog instituta »Pliva« u Zagrebu). Z. Kol.

BERULIA → DONJA BRELA

BERVALDI, Josip, arheolog i povjesničar (Stari Grad na Hvaru, 30. XII. 1871 – Split, 6. VI. 1943). Studirao je u Rimu i Beču. Suradnik F. Bulića prilikom iskapanja u Solinu 1913. i 1915, kada je radio u Arheološkome muzeju u Splitu. Ubrzo se prestao baviti arheologijom i poviješću.

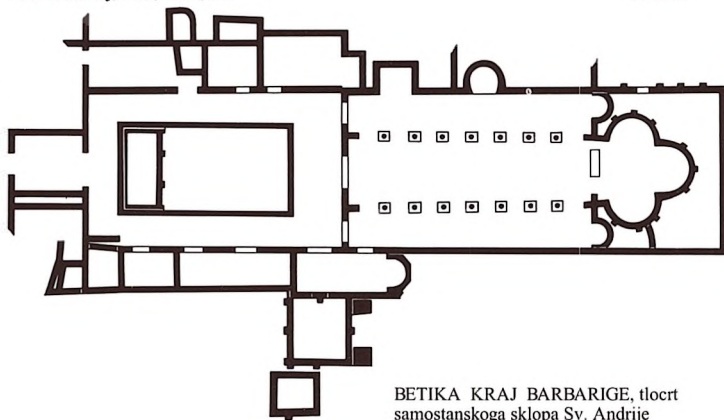
BIBL.: *Recensione di alcuni opuscoli riguardanti la questione di martiri Salonitani*, Bullettino ASD, 1907; *Tre bassorilievi sepolcrali nel museo di Spalato*, ibid., 1911; *Le basiliche urbane di Salona*, Römische Quartalschrift, 1912, 26; *Kronotaksa solinskih biskupa*, uz dodatak: *Kronotaksa spljetskih nadbiskupa od razorenja Salone do polovice XI vijeka*, Bogoslovska smotra, 1912, i 1913 (s F. Bulićem). N. Ci.

BESTAL, Anka, slikarica (Petrinja, 1861 – Zagreb, 16. IV. 1946). Učila je slikarstvo na Obrtnoj školi u Zagrebu (N. Mašić, V. Bukovac), a zatim na Akademiji u Münchenu. Nastavnica crtanja na Obrtnoj i Višoj djevojačkoj školi u Zagrebu. Slikala najčešće motive iz Zagreba i Zagorja. U nekim djelima osjećaju se utjecaji N. Mašića i V. Bukovca. Izlagala je u Zagrebu, Berlinu, Münchenu i Leipzigu. N. B. B.

BETIKA KRAJ BARBARIGE, arheol. kompleks na Z obali Istre. Obuhvaća rim. ladanjsku vilu, kasnoantičko-ranosrednjovj. građevine, starokršć. crkvu Sv. Agneze i samostanski sklop Sv. Andrije.

Jezgru samostanskoga kompleksa čini trolišna kapela s poč. V. st. (*cella trichora*), raščlanjena leženama i ukrašena višebojnim mozaikom; uništeni oltarni grob ukazuje na njezin prvotni memorijalni značaj. Trobrodna bazilika iz prve pol. V. st., u koju je uklopljena spomenuta kapela, ima pravokutan tlocrt; srednji brod je ukrašen višebojnim mozaičnim podom (motivi su istovjetni s onima u kapeli), s natpisima donatora u medaljonima. Stupovi su završavali kasnoant. korintskim kapitelima s arkadama, a od crkv. kamenoga namještaja nađeni su ulomci oltarnih ploča i dijelovi pregrade. U IX. st. dolazi do zamjene crkv. kamenoga namještaja, o čemu svjedoče nalazi pregradnih ploča, pilastara, te lukova ciborija ukrašenih na način predromaničke skulpture. Uz J stranu bazilike podignuta je u VII. st. krstionica s apsidom, iznutra polukružnom, izvana trokutnom, a J od nje u VIII. st. četverokutna grobna kapela. Z od bazilike u drugoj pol. V. st. izgrađen je samostan koji je s crkv. kompleksom povezan u cjelinu. Sačinjavaju ga atrij s cisternom, okružen porticima, glavni ulaz i brojne prostorije razmještene S i J od uzdužnih portika. Samostan je napušten u XIII. st.

LIT.: A. Gnirs, Römische Ansiedlungen in der Gegend zwischen Pola und Rovigno, MCC, 1901. – Isti, Frühchristliche Denkmale in Pola, Jahrbuch CC, 1906. – Notizie degli scavi (Roma), 1928, 6. – D. Rismondo, Dignano d'Istria, Ravenna 1937. – B. Marušić, Kršćanstvo i poganstvo na tlu Istre u IV i V stoljeću, Arheološki vestnik (Ljubljana), 1978. – B. Marušić i J. Šašel, De la cella trichora au complexe monastique de St. André à Betika entre Pula et Rovinj, ibid., 1986, 37. Br. Ma.

BETIKA KRAJ BARBARIGE, tlocrt samostanskoga sklopa Sv. Andrije

BETINA, selo na otoku Murteru. Prvi put se spominje u XVI. st. Uz obalu je poč. XVI. st. bila podignuta kula koju je gradio majstor Ivan Hrelčić. Danas nema traga toj građevini. Poč. XVII. st. sagrađena je, na mjestu ranije crkvice, župna crkva posvećena Sv. Frani, a gradio ju je majstor Antun Marušić. Crkva je preuređena i proširivana koncem XVII. i poč. XVIII. st., a sred. XVIII. st. graditelj Ivan Skoko podignuo je crkv. zvonik i kapelu pored glavnoga oltara.

LIT.: K. Stošić, Sela šibenskog kotara, Šibenik 1941. – S. Kulušić, Murterski kraj, Murter 1984. Z. Gu.

BETLEHEM → JASLICE

BETTINELLI, obitelj dubrovačkih zlatara i kalupara (XVIII. st.). *Ivan Krstitelj* spominje se 1746. kao pomoćnik zlatara i kalupara Antuna Vitkovića u dubrovačkoj kovnici gdje radi sve do kraja 1748. Umire 1756. *Ivan Krstitelj ml.*, sin Ivana K., bio je 1746. poslan u Napulj i Rim na usavršavanje. Od 1749. do smrti 1769. radi u kovnici, gdje 1751. reže talir s likom Sv. Vlahu i Marije a 1751–69. vižline s oznakom »GB«, kao i škude, poluškode i perpere. Jedan je od najvažnijih dubrovačkih kalupara. *Miho*, zvan *Gobbo*, spominje se kao zlatar u Dubrovniku oko 1756–77. LIT.: M. Rešetar, Dubrovačka numizmatika, I, Sremski Karlovci 1924, str. 150, 195–198, 201–206, 273, 453. – N. Bezić-Božanić, Majstori Dalmacije, I, Split 1978. I. Le.

BEYER, Johann, slikar (Sauerwitz, Austrija, 6. II. 1801 – Graz, 14. II. 1876). Studirao je u Grazu i Beču, slikao oltarne slike za crkvu u Štajer-